

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMEMB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Program Svit po 4. presejalnem krogu in aktivnosti za še uspešnejše delovanje

Jožica Maučec Zakotnik

Dominika Novak Mlakar, Tatjana Kofol Bric, Ana Lucija Škrjanec, Aleš Korošec, Uroš
Rozman

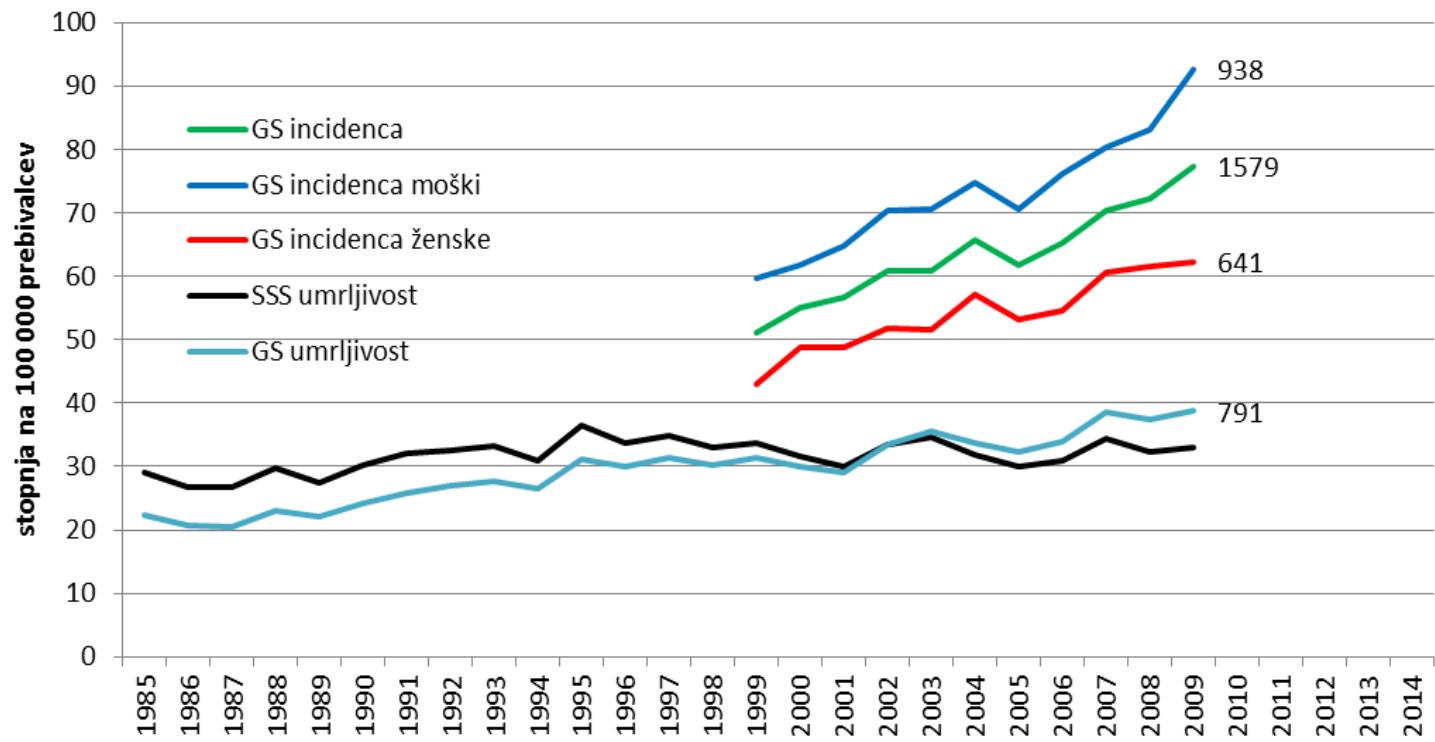
SVITOV DAN 2016

Vsebina

- Breme raka debelega črevesa in danke
- Izvajanje in rezultati Programa Svit
- Učinki Programa Svit
- Izzivi

Rak debelega črevesa in danke druga lokacija po številu novih primerov in drugi med vzroki smrti zaradi raka

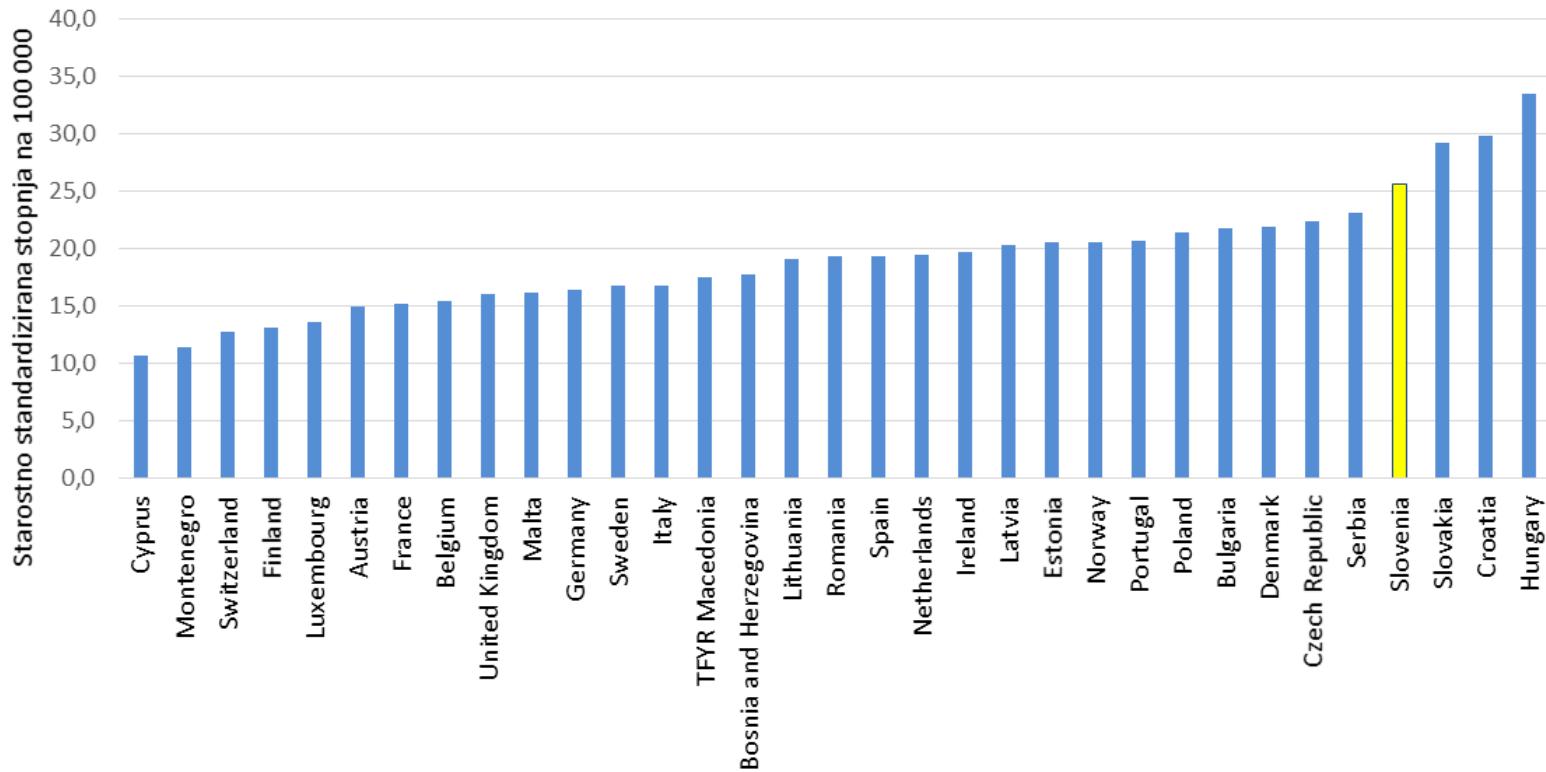
Stopnja incidence in umrljivosti zaradi raka debelega
črevesa in danke v Sloveniji

Vir: SLORA Register raka OI

Po umrljivosti zaradi raka debelega črevesa in danke sodi Slovenija v vrh evropskih držav

Umrljivost zaradi raka debelega črevesa in danke v evropskih državah, leto
2014 ali najbliže, WHO DMDB

Komu je namenjen Program Svit in kako ga izvajamo?

- Ciljna populacija: **moški in ženske v starosti od 50 do 74 let z urejenim osnovnim zdravstvenim zavarovanjem.**
- Velikost ciljne populacije je ocenjena **na 600.000 oseb.**
- Posamezen **presejalni krog traja 2 leti.**
 - prvi presejalni krog: april 2009 – marec 2011,
 - drugi presejalni krog: april 2011 – december 2012,
 - tretji presejalni krog: januar 2013 – december 2014,
 - **četrti presejalni krog: januar 2015 – december 2016.**
- Temelji na:
 - **imunokemičnem FOBT** z avtomatskim odčitavanjem rezultata v centralnem laboratoriju,
 - **presejalni kolonoskopiji**, ki je zagotovljena za vse osebe s pozitivnim FOBT.

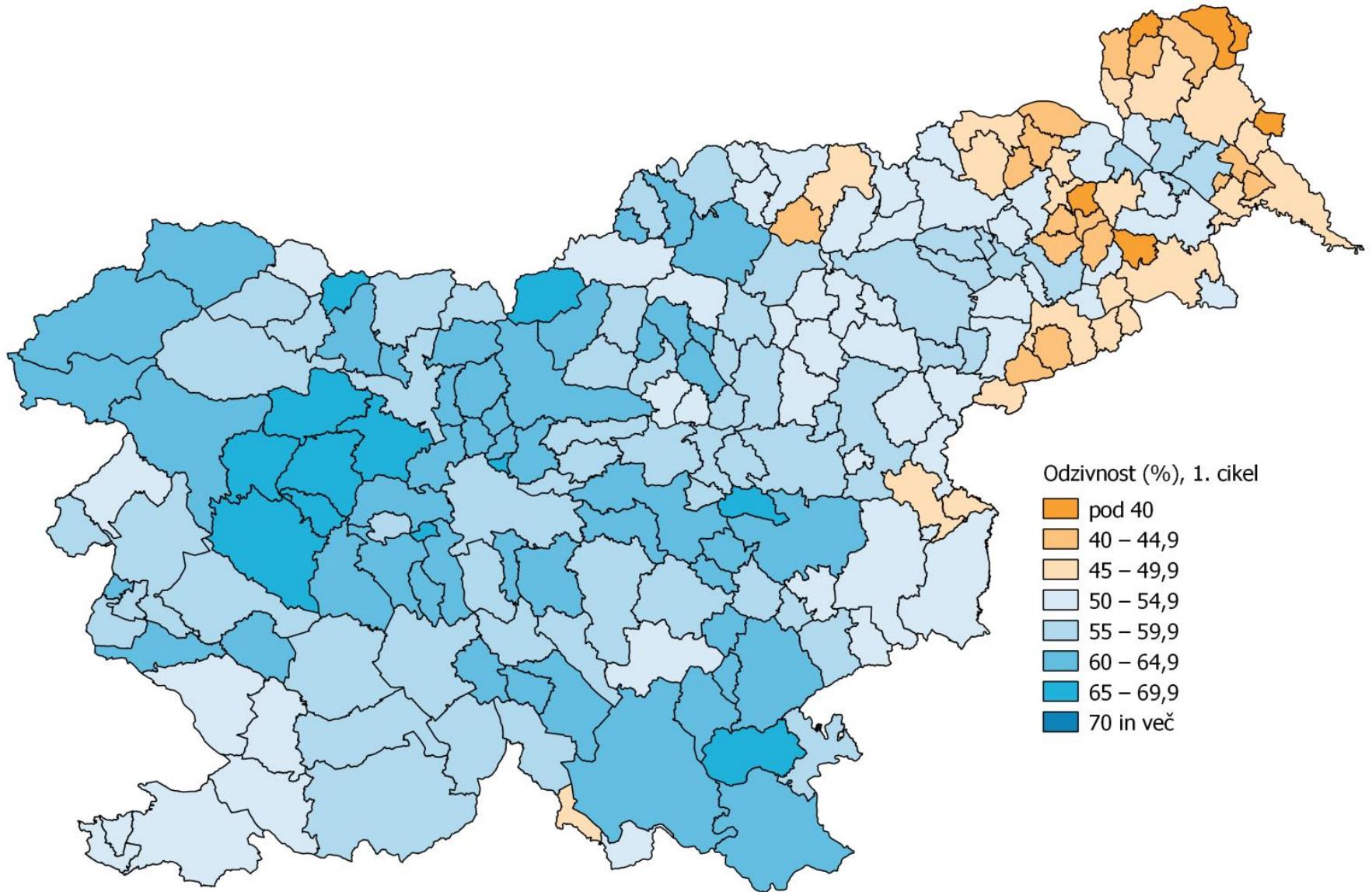
Vabljenje v Program Svit

	1. presejalni krog		2. presejalni krog		3. presejalni krog	
	število	delež	število	delež	število	delež
Poslana prva vabila	536.709	95,4%	502.488	95,3%	501.378	95,7%
Vročena prva vabila	533.040	99,3%	500.516	99,6%	499.359	99,6%
Odzivnost (oseba je vrnila podpisano izjava o sodelovanju v programu)	303.343	56,9%	289.070	57,8%	298.936	59,9%
Oseba ima izključitveni kriterij	38.017	12,5%	22.425	7,7%	16.349	5,5%
Oseba ne želi sodelovati	1.354	0,3%	1.457	0,3%	678	0,2%
Osebe, ki so jim bili poslani kompleti testerjev	265.319	87,5%	266.649	92,3%	282.594	94,5%
Presejane osebe	246.916	49,9%	252.653	52,8%	269.044	55,7%
- oseba je vrnila komplete testerjev primerne za analizo	245.714	99,5%	251.948	99,7%	268.447	99,8%
• pozitiven test	15.310	6,2%	15.147	6,0%	16.092	6,0%
• negativen test	230.404	93,8%	236.801	94,0%	252.355	94,0%
- oseba je vrnila samo komplete testerjev neprimerne za analizo	1.202	0,5%	705	0,3%	610	0,2%
Število oseb z opravljenou kolonoskopijo	13.919	90,9%	13.969	92,2%	14.890	92,5%

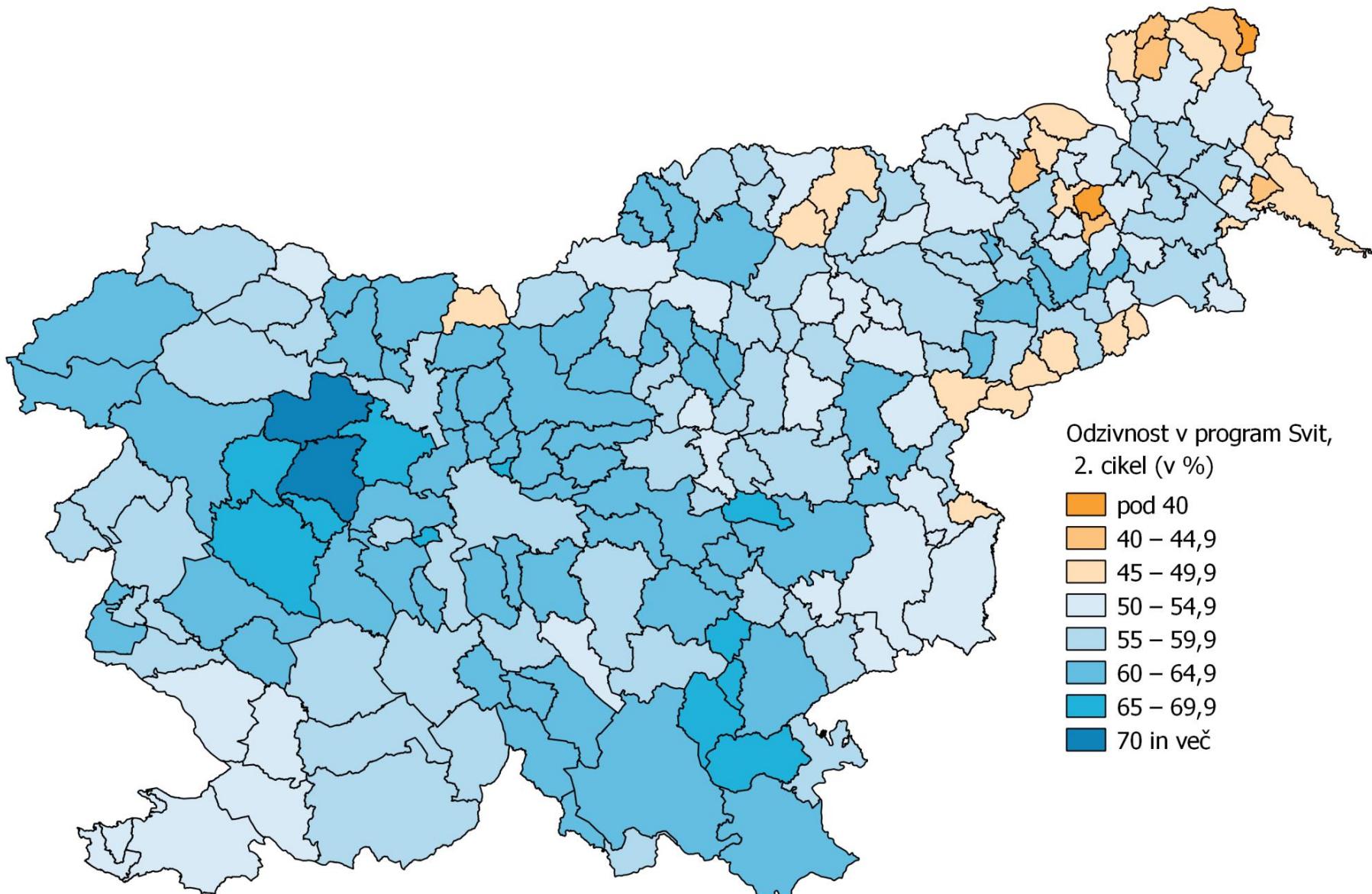
Vabljenje v Program Svit, 4. presejalni krog

- Število vabljenih 50 – 74 let in odzivnost:
 - 583.583 povabljenih oseb
 - 59,2 % odzivnost
- Število vabljenih 69 – 74 let in odzivnost:
 - 87.925 povabljenih oseb
 - 57,9 % odzivnost
- Presejanost: 59,99 % (1.1.2016-30.9.2016)
- Delež oseb s pozitivnim testom: 7,16 % (1.1.2016-30.9.2016)
- Med osebami s pozitivnim testom 22,4 % oseb v starosti 69 – 74 let (podatki do 1.12.2016).

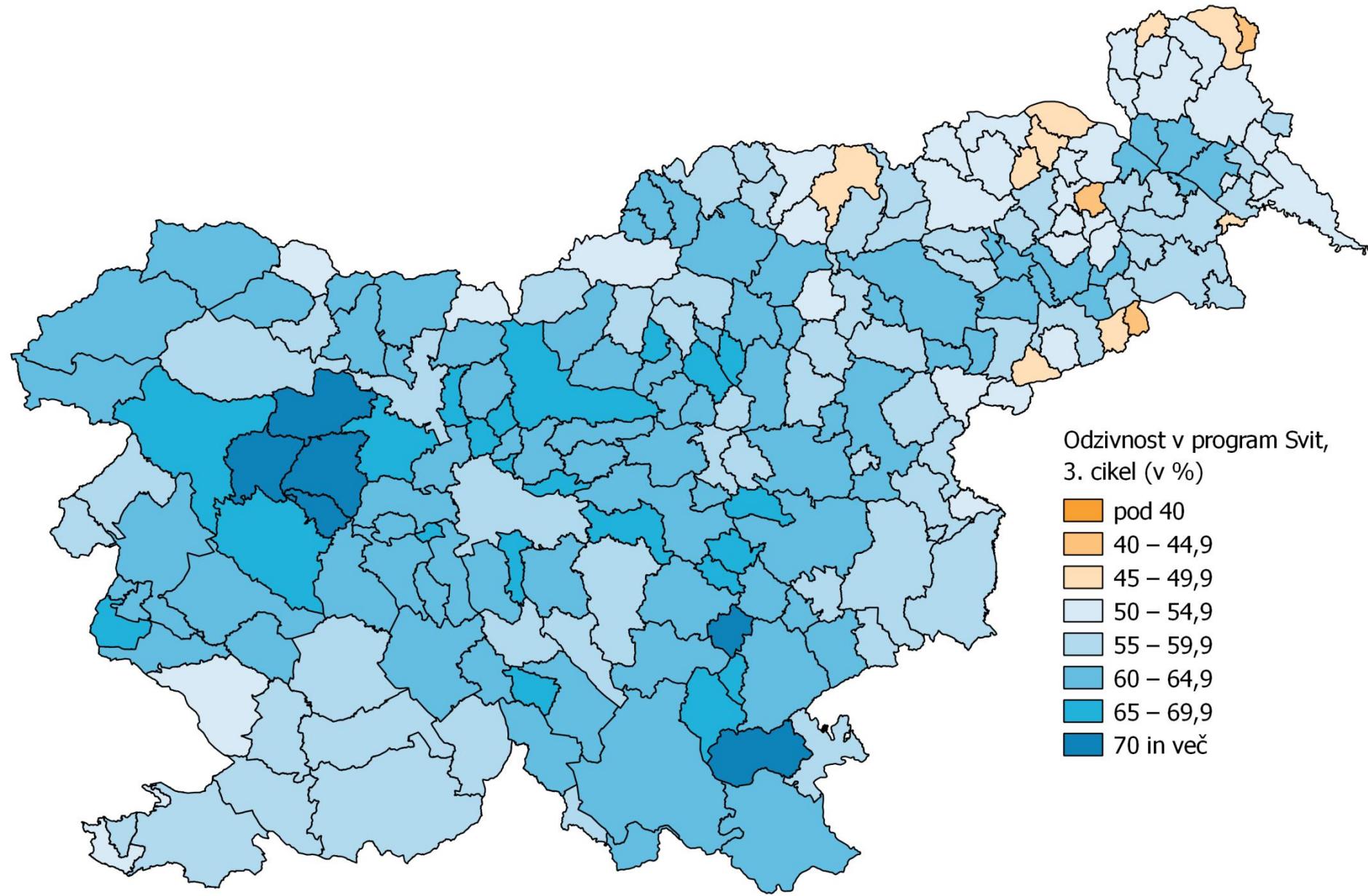
Odzivnost na vabilo po občinah, 1. presejalni krog (april 2009 – marec 2011)

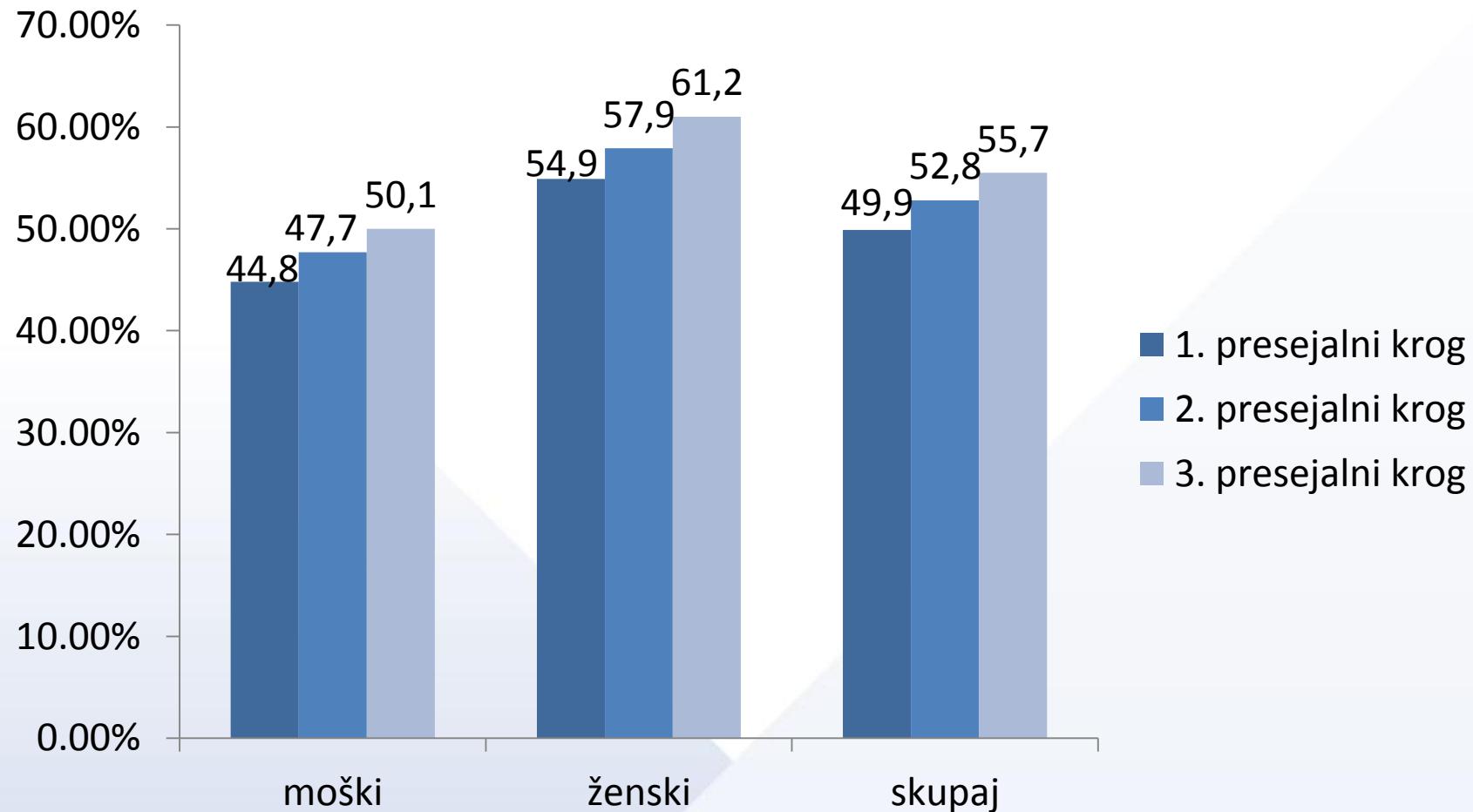
Odzivnost na vabilo po občinah, 2. presejalni krog (april 2011 – december 2012)

Odzivnost na vabilo po občinah, 3. presejalni krog (januar 2013 – december 2014)

Presejanost po spolu

Izvedene kolonoskopije in ključne najdbe

april 2009 – december 2016:

- izvedenih 62.637 kolonoskopij pri 59.769 osebah
- odvzeti vzorci za histopatološko analizo pri 65 % kolonoskopij

- predrakave spremembe (napredovali adenom) odkrite pri več kot 17.500 osebah
- okvirno število odkritih rakov: več kot 2.000

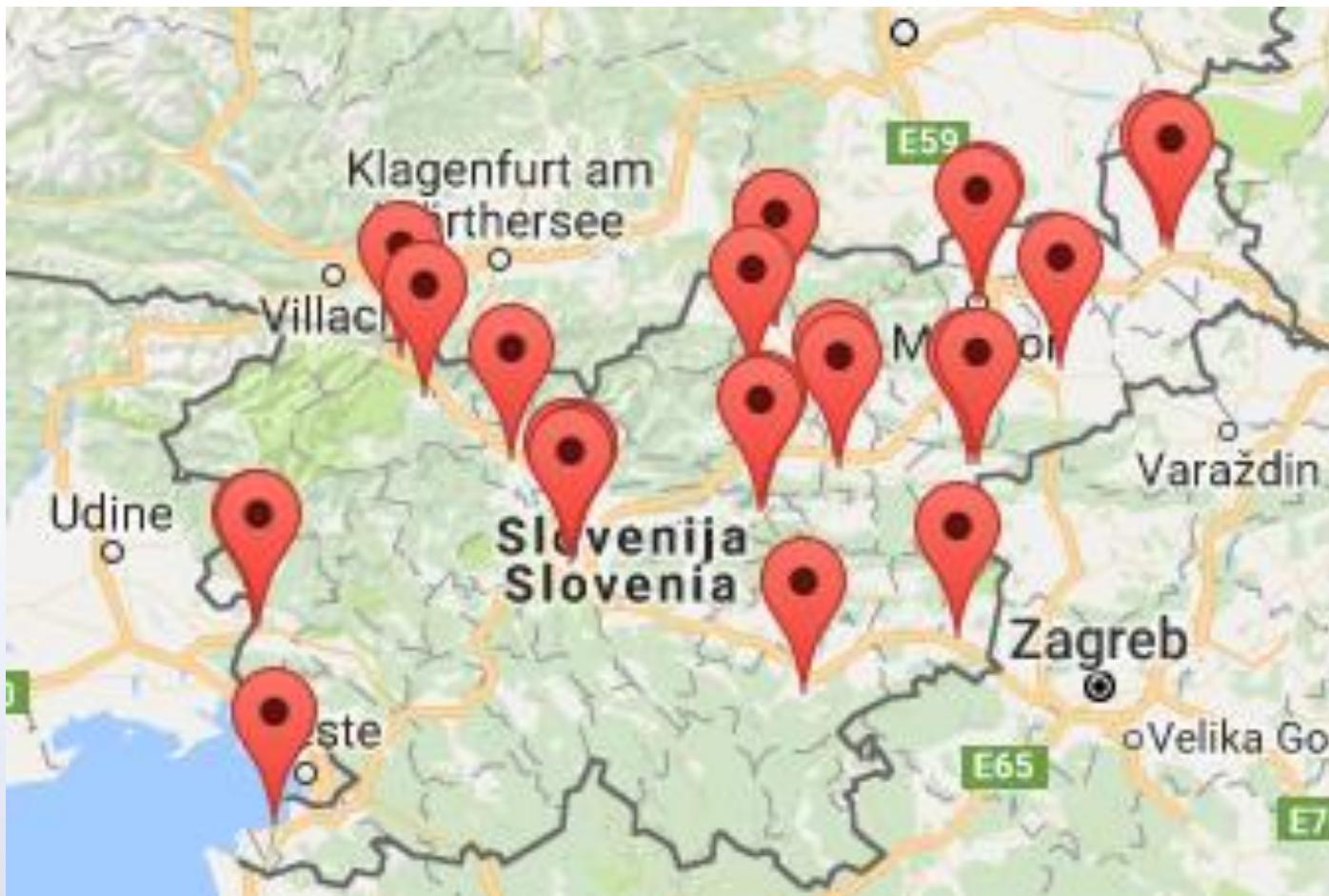
Število Svit kolonoskopij po starostnih skupinah v posameznem letu

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Starostna skupina							
50-54	1633	2771	2509	2160	2324	2357	2393
55-59	1753	1627	1970	1866	1671	1683	1648
60-64	2469	2226	2969	2540	2503	2566	2584
65-69	1630	1244	1569	1400	1428	1653	1783
70-74	5	2	0	0	0	1209	2881
Skupaj	7490	7870	9017	7966	7926	9468	11289

Število ponovnih in kontrolnih Svit kolonoskopij po starostnih skupinah v posameznem letu

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Starostne skupine							
50-54	32	51	49	54	100	93	113
55-59	39	33	38	40	89	89	103
60-64	78	55	50	62	129	152	157
65-69	37	43	31	41	88	105	106
70-74	0	1	0	0	0	28	269
Skupaj	186	183	168	197	406	467	748

Zemljevid 26 Svitovih pooblaščenih kolonoskopskih centrov

Kazalniki Programa Svit po 2-letnih presejalnih krogih	prvi	drugi	tretji
Ciljna populacija – vabljeni	536.709	502.488	501.378
Pokritost ciljne populacije z vabili	99,3%	99,6%	99,6%
Odzivnost na vabila – vrnjena izjava o sodelovanju	56,9%	57,8%	59,9%
Pacienti neustrezni za presejanje (samoporočanje in v programu odkrita patologija kolorektuma)	12,5%	7,7%	5,5%
Presejanost - vrnjeni vzorci blata	49,9%	52,8%	55,7%
Pozitivni FIT testi med testiranimi	6,2%	6,0%	6,0%
Ustreznost preglednosti po črevesni pripravi	96,2%	96,9%	96,8%
Delež totalnih kolonoskopij	97,8%	98,0%	98,0%
Delež oseb, ki opravijo kolonoskopijo po pozitivnem FIT	90,9%	92,2%	92,5%
Delež oseb, pri katerih se po napotitvi izvede kolonoskopija	98,4%	98,9%	98,6%

Kazalniki Programa Svit po 2-letnih presejalnih krogih

prvi drugi tretji

	prvi	drugi	tretji
Delež oseb z odkritim karcinomom na 1000 oseb z opravljenim FIT testom	3,69	1,98	1,25 *
Delež oseb z odkritim adenomom na 1000 oseb z opravljenim FIT testom	28,3	28,1	28,4 *
Pozitivna napovedna vrednost kolonoskopije za karcinom	6,2%	3,4%	2,3% *
Pozitivna napovedna vrednost kolonoskopije za napredovali adenom	37,1%	31,2%	26,5% *

* preliminarni podatki

Stadiji rakov 1. in 2. presejalnega kroga

stadij	1. presejalni krog		2. presejalni krog	
	število	delež	število	delež
I. stadij T1Nx (T1 Nx Mx) *	196	21,9	117	23,4
I. stadij (T1/2 N0 M0)	238	26,7	140	27,9
II. stadij (T3/4 N0 M0)	191	21,4	99	19,8
III. stadij (katerikoli T N1/2 M0)	211	23,6	105	21,0
IV. stadij (katerikoli T N1/2 M1)	57	6,4	40	8,0
Skupaj stadiji	893	100,0	501	100,0
Ni podatka	15			
SKUPAJ RAKI	908		501	

* endoskopska odstranitev

Zgodnja faza odkritja (I. in II. stadij): 70,0 % in 71,1 %

Odkrita patologija v 3. presejalnem krogu, preliminarni podatki*

Najhujša najdba	Število oseb	Delež
Karcinom	336	2,3%
Suspektno za karcinom	37	0,2%
Limfom	1	0,007%
Nevroendokrini tumor	13	0,1%
Napredovali adenom	3.950	26,5%
Ne-napredovali adenom	3.670	24,6%
Sesilna serirana lezija	227	1,5%
Hiperplastični polip	924	6,2%
Druge ne-neoplastične najdbe	462	3,1%
Histološki izvid ni vnešen	12	0,08%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	3.185	21,4%
Brez najdb	2.073	13,9%
Skupaj	14.890	100,0%

Odkrita patologija v 4. presejalnem krogu, preliminarni podatki*

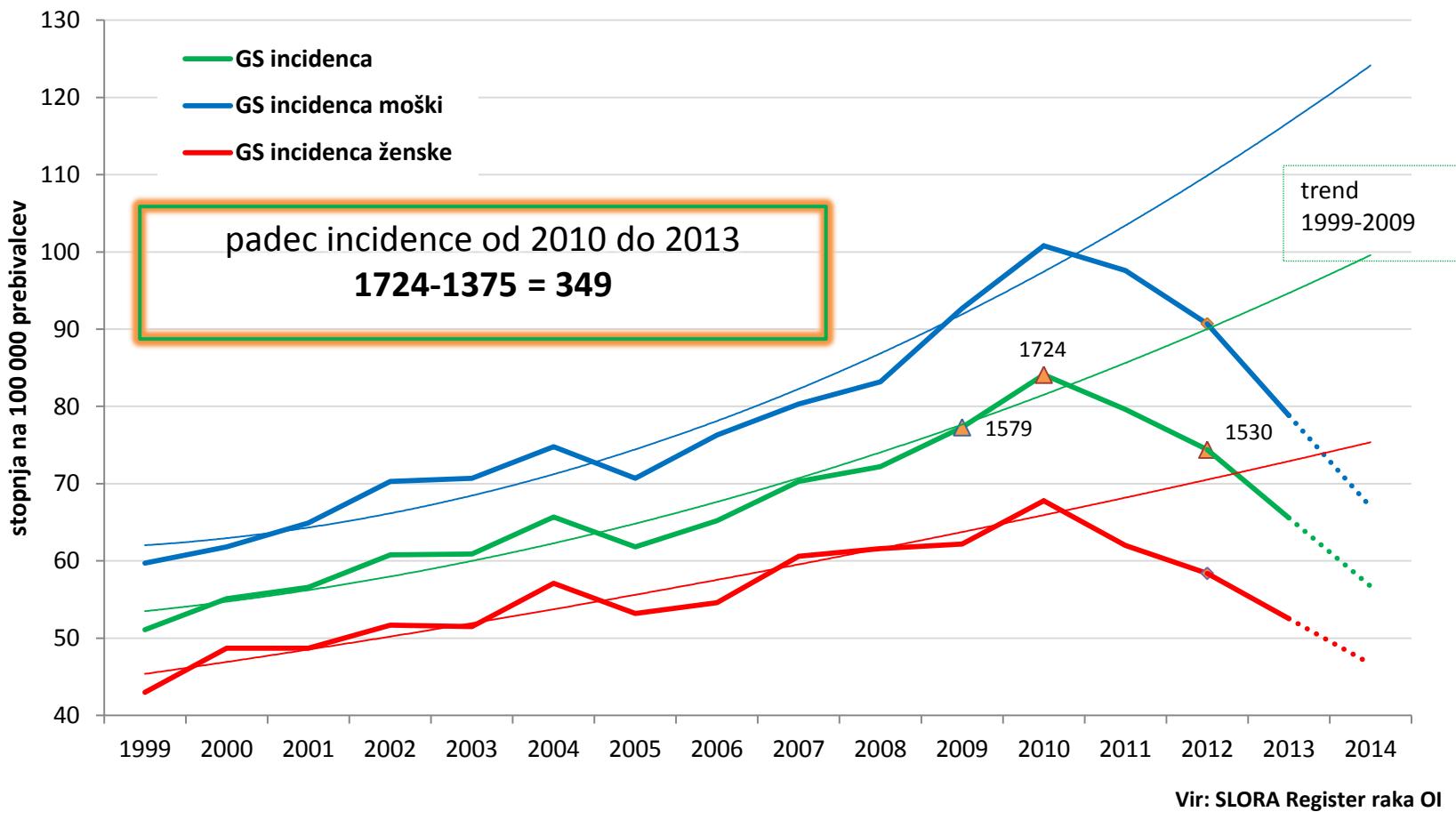
Najhujša najdba	Število oseb	Delež
Karcinom	463	2,7%
Suspektno za karcinom	51	0,3%
Limfom	4	0,02%
Nevroendokrini tumor	11	0,1%
Napredovali adenom	4.456	25,6%
Ne-napredovali adenom	4.987	28,6%
Sesilna serirana lezija	412	2,4%
Hiperplastični polip	1.058	6,1%
Druge ne-neoplastične najdbe	731	4,2%
Histološki izvid ni vnešen	63	0,4%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	3.420	19,6%
Brez najdb	1.764	10,1%
Skupaj	17.420	100,0%

Primerjava kazalnikov z drugimi programi za presejanje za raka na debelem črevesu in danki

	UK pilot 2000-2003	Italija 2010-2011	Slovenija 2009-2011	Nizozemska 2014
Tip testa	gvajak	imunokemični	imunokemični	imunokemični
Odzivnost (%)	56.8	47.0	49.4	68.2
Pozitiven test (%)	1.9	5.1	6.2	12.0
Stopnja ugotovitve (%)				
karcinom	1.6	1.9	3.5	5.9
napredovali adenom		9.9	21.0	36.2
neoplazija*	6.9		31.5	(CRC+AA)
PPV (%)				
karcinom	10	4.7	6	6.7
napredovali adenom		24.5	37	40.2
neoplazija*	46		56	(CRC+AA)
Osebe, pri katerih se izvede kolonoskopija po pozitivnem testu (%)	82.2	81.0	90.9	74.3

UČINKI PROGRAMA SVIT - incidenca

Incidenca raka debelega črevesa in danke v Sloveniji, začasni podatki za leto 2014

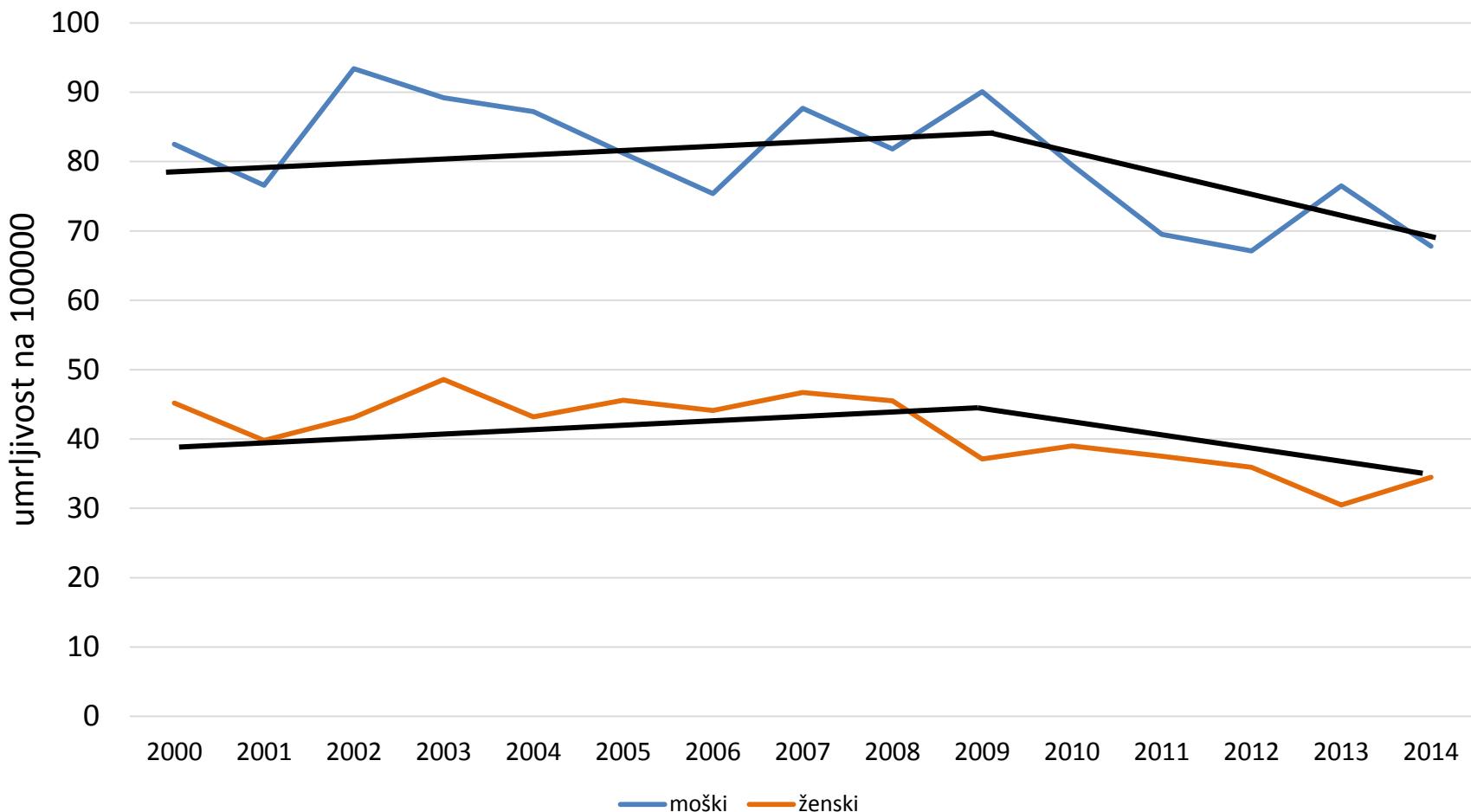
UČINKI PROGRAMA SVIT – zgodnejše odkrivanje raka

Stadij	1. presejalni krog		2. presejalni krog		Register raka leta 2008 (omejeni)
	število	delež	število	delež	
I. stadij T1Nx (T1 Nx Mx) *	196	21,9%	117	23,4%	 13,5%
I. stadij (T1/2 N0 M0)	238	26,7%	140	27,9%	
II. stadij (T3/4 N0 M0)	191	21,4%	99	19,8%	
III. stadij (katerikoli T N1/2 M0)	211	23,6%	105	21,0%	
IV. stadij (katerikoli T N1/2 M1)	57	6,4%	40	8,0%	
Skupaj stadiji	893	100,0%	501	100,0%	
Ni podatka	15				
SKUPAJ RAKI	908		501		

UČINKI PROGRAMA SVIT – umrljivost

VIR: SLORA Register raka OI in NIJZ (2014)

Umrljivost zaradi raka debelega črevesa in danke v Sloveniji med prebivalci 50-74 let (groba stopnja)

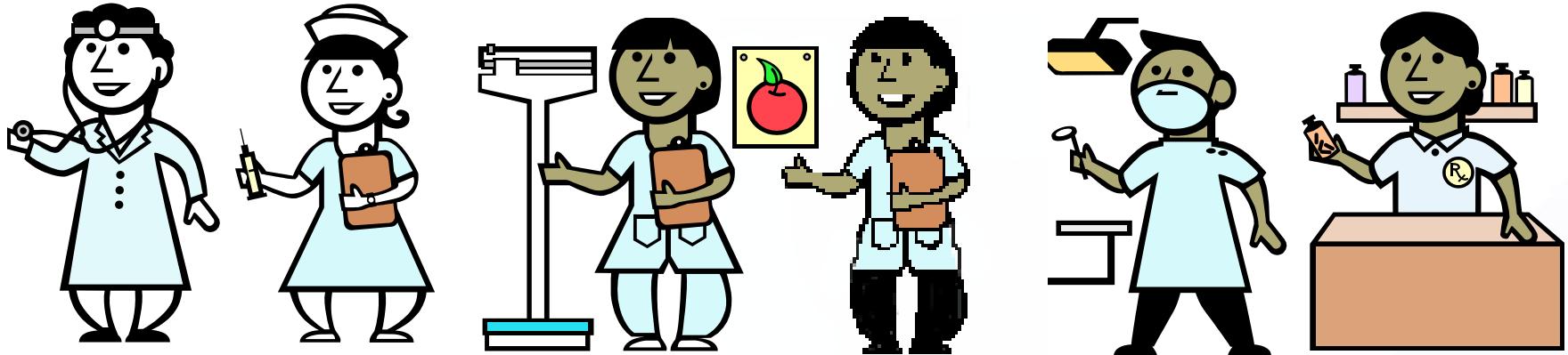

Izzivi Programa Svit za leto 2017

- Zvečanje **odzivnosti** v program Svit (**moški, starejša populacija (69-74 let)**)
 - Ciljano sodelovanje z **družinskimi zdravniki** in drugimi zdravstvenimi delavci
 - Vzpostavitev **okrepljene mreže ambasadorjev** in načrtovano delovanje in **sodelovanje OE NIJZ z lokalnimi mrežami ambasadorjev**
 - Vzpostavitev **okrepljenih in novih mrež nevladnih organizacij (NVO)** in načrtovano in usklajeno **sodelovanje centralne in OE NIJZ z nacionalnimi in regijskimi NVO**

Izzivi Programa Svit za leto 2017

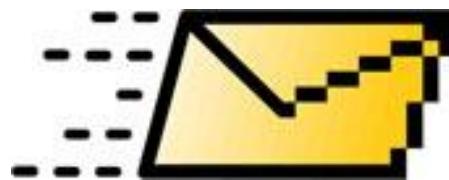
- **Zagotavljanje enake dostopnosti do programa**
 - Izboljšanje **dostopnosti do Svitovih kolonoskopij v SV Sloveniji** in nekaterih drugih delih Slovenije
- **Zagotavljanje kakovosti izvajanja programa**
 - vzpostavitev standarda kakovosti in algoritmов delovanje **multidisciplinarnega konzilija Programa Svit** ter nadaljnje obravnavе v konziliju obravnavanih bolnikov
- **Odstranjevanje ovir za sodelovanje v programu**
 - Zagotavljanje kakovostne in osebam prijazne zdravstvene storitve (kolonoskopije)
 - Sistematično uvajanje nemedikamentoznih in medikamentoznih postopkov za učinkovito obvladovanje proceduralne bolečine med kolonoskopijo
 - Priprava priročnika/smernic in izobraževanje na tem področju

Klicni center

mediji

Komuniciranje
po pošti

NVO, podporniki Svita, ambasadorji Svita

ZAHVALA

- Vsem ožjim sodelavcem Programa Svit
- Programskemu svetu Programa Svit
- GE, izvajalcem kolonoskopij njihovim medicinskim sestram ter patohistologom in lab. tehnikom
- Družinskim zdravnikom, medicinskim sestram in DMS v RA, patronažnim sestram
- Sodelavcem OE NIJZ
- Podpornikom, ambasadorjem Programa Svit
- Vsem organizatorjem in predavateljem današnjega srečanja

Hvala za vaše sodelovanje!

SKUPAJ ZMOREMO VSE!

Svit

Čas je, da pomislite nase.